

วิถีขามูไรในนวนิยายเรื่อง มุขะฉิ ของ โยะฉิกะวะ เอะอิจิ

นางสาวพรพันธ์ ชุมทอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2109-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE WAY OF SAMURAI IN *MUSASHI* BY YOSHIKAWA EIJI

MISS PORNPAN CHOOMTONG

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-2109-5

พรพันธ์ ชุมทอง : วิถีซามูไรในนวนิยายเรื่อง *มุซะชิ* ของ โยะชิคาวะ เอะอิจิ. (THE WAY OF SAMURAI IN MUSASHI BY YOSHIKAWA EIJI) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อนงค์นาฏ เถลิงวิทย์, 150 หน้า. ISBN 974-53-2109-5.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิถีซามูไรในนวนิยายเรื่อง *มุซะชิ* ของ โยะชิคาวะ เอะอิจิ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีซามูไรที่ปรากฏในนวนิยายกับคตินิยมซามูไร

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพสังคมและลักษณะการปกครองของญี่ปุ่นอันเป็นที่มาของซามูไร และปรัชญาความเชื่อที่ประกอบเข้าเป็นวิถีซามูไรอันได้แก่ ลัทธิชินโต ลัทธิขงจื้อ และพระพุทธศาสนานิกายเซ็น และคตินิยมที่ซามูไรยึดถือปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบพบว่า วิถีซามูไรในนวนิยายของ โยะชิคาวะ เอะอิจิ เป็นไปตามคตินิยมซามูไร โดยผู้ประพันธ์กำหนดให้มุซะชิซามูไรซึ่งเป็นตัวละครเอกดำเนินชีวิตที่แสดงออกถึงคตินิยมซามูไร และผู้ประพันธ์ยังได้อธิบายความหมายที่แท้จริงอันลึกซึ้งของคตินิยมซามูไรไว้ในวิถีปฏิบัติของมุซะชิอีกด้วย แต่เนื่องจากสภาพสังคมและประวัติศาสตร์ในสมัยของมุซะชิที่บ้านเมืองเข้าสู่ความสงบปราศจากสงคราม หลังจากที่เคยเป็นสังคมแห่งการรบพุ่งทำสงคราม ทำให้คตินิยมซามูไรในสมัยของมุซะชิเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากที่เคยให้ความสำคัญในเรื่องฝีมือการสู้รบ เปลี่ยนไปเป็นการเน้นถึงความสำคัญของการฝึกฝนขัดเกลาจิตใจเพื่อแสวงหาทางหลุดพ้น ทั้งนี้ โดยอาศัยวิถีแห่งพุทธศาสนานิกายเซ็นเป็นแนวทาง ทำให้มุซะชิกลายเป็นซามูไรที่แสวงหาสัจธรรมจนสามารถรู้แจ้งได้ แทนที่จะเป็นซามูไรผู้มีความสามารถในการต่อสู้เพียงประการเดียว ซึ่งการที่มุซะชิได้ปฏิบัติตนตามวิถีซามูไรอย่างครบถ้วนและแสวงหาสัจธรรมจนสามารถรู้แจ้งได้ ทำให้มุซะชิกลายเป็นซามูไรในอุดมคติของญี่ปุ่น

ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต พชพันธ์ ชุมทอง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Annley Theew*

4480152322 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD : THE WAY OF SAMURAI / MUSASHI / BUSHIDO

PORNPAN CHOOMTONG : THE WAY OF SAMURAI IN *MUSASHI* BY YOSHIKAWA
EJI. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. ANONGNAT THAKOENGWIT, Ph.D., 150
pp. ISBN 974-53-2109-5.

The objective of the thesis is to study the Way of Samurai in *Musashi* by Yoshikawa Eiji by making a comparison between the Way of Samurai found in the novel and the Bushido ethics.

The author studied the social and political conditions for the emergence of Samurai and the philosophy, including Shintoism, Confucianism, Zen Buddhism, which embodied Bushido.

According to the study, the Way of Samurai represented by the main character Musashi in Yoshikawa Eiji's *Musashi* corresponds to the Bushido ethics. Also, Eiji explained the profound meaning of Bushido through the portrayal of Musashi's lifestyle. However, the Bushido of Musashi's time was modified as the society enjoyed peace and tranquility after the wartime period. The original emphasis on fighting skills was then shifted to spiritual purification for enlightenment by means of Zen Buddhism. This led Musashi to be a samurai who sought the absolute Truth instead of the one possessing the fighting skills alone. As such, it can be said that Musashi is an ideal samurai of Japan.

Department	Comparative Literature	Student's signature	<i>Pornpan Choomtong</i>
Field of study	Comparative Literature	Advisor's signature	<i>Anongnat Thakoengwit</i>
Academic year	2004		

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาไทยญี่ปุ่น และคณาจารย์ในภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้พร่ำสอนอบรม อีกทั้งได้ประสาทวิชาความรู้ที่มีอาจประเมินค่าได้

ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีศิลป์ บุญขจร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม อังกูรโรหิต กรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ลูกเสมอมา และขอขอบคุณ พี่สุนิสา พี่วัชรินทร์ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	4
2 ที่มาของชาмуไรและวิถีชาмуไร	7
2.1 ลักษณะการปกครองอันเป็นที่มาของชาмуไร	8
2.1.1 สมัยโบราณ	8
2.1.2 สมัยราชสำนัก	11
2.1.3 สมัยนักรบ	14
2.2 ปรัชญาความเชื่ออันเป็นที่มาของวิถีชาмуไร	18
2.2.1 ลัทธิชินโต	18
2.2.2 ลัทธิขงจื้อ	22
2.2.3 พุทธศาสนานิกายเซ็น	25
2.3 วิถีชาмуไร	30
3 ภูมิหลังวรรณกรรม และบริบททางสังคมและประวัติศาสตร์	37
3.1 ภูมิหลังวรรณกรรม	37
3.1.1 มียะโมะโตะ มุชะมิ	38
3.1.2 โยะมิกะวะ เอะอิจิ	42
3.2 บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์สมัยโชกุนโทะกุงะวะ อิเอะยะซุ	46

3.2.1	สังคมคักดินาสวามิภักดิ์	46
3.2.2	โชกุนโทะกุงะวะ อิเอะยะซุ กับการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของชาติ	49
3.3	มุขะฉิ : นวนิยายอิงประวัติศาสตร์	51
3.3.1	โครงเรื่อง	52
3.3.2	ฉากที่สำคัญ	54
3.3.3	ตัวละครที่เป็นบุคคลจริงตามประวัติศาสตร์	61
3.3.4	ตัวละครที่สร้างจากจินตนาการ	73
3.3.5	เหตุการณ์และสถานที่ในประวัติศาสตร์	75
4	มุขะฉิในนวนิยาย : ยอดขามูไรผู้แสวงหาสวรรค์	78
4.1	มุขะฉิยอดขามูไร	78
4.1.1	ขามูไรผู้ปฏิบัติตนตามคตินิยมขามูไร	79
4.1.2	วีรบุรุษผู้โดดเด่น	92
4.1.2.1	ความเพียบพร้อมในด้านรูปลักษณ์ภายนอกของมุขะฉิ	92
4.1.2.2	การเป็นที่ชื่นชอบของผู้หญิง	96
4.1.2.3	การแสดงออกถึงความกล้าหาญ	100
4.1.2.4	การมีจิตใจที่เมตตา	102
4.1.2.5	การไม่มีนิสัยโอ้อวด	104
4.1.2.6	การมีความสามารถในการต่อสู้	107
4.2	มุขะฉิผู้แสวงหาสวรรค์ : วิถีขามูไรที่แตกต่าง	118
4.2.1	การแบ่งตัวบทของนวนิยาย	118
4.2.2	การแสวงหาและการค้นพบของตัวละคร	121
4.2.3	อุปสรรคของตัวละคร	129
5	บทสรุป	137
	รายการอ้างอิง	140
	บรรณานุกรม	143
	ภาคผนวก	144
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	150